

INFORMACJA

o posiedzeniu   **Komisji Nadzwyczajnej do spraw wyjaśnienia przypadków nielegalnej inwigilacji, ich wpływu na proces wyborczy w Rzeczypospolitej Polskiej oraz reformy służb specjalnych**

nr posiedzenia: **18**

data posiedzenia: **2 grudnia 2022 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Wysłuchanie ekspertów komisji w zakresie oceny kontroli nad służbami specjalnymi w Rzeczypospolitej Polskiej.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Marcin Bosacki.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Marcin Bosacki, Jacek Bury, Michał Kamiński, Magdalena Kochan, Gabriela Morawska-Stanecka, Sławomir Rybicki, Wadim Tyszkiewicz,

senator:

Marek Borowski,

goście:

podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w latach 1999–2001 oraz 2008–2009 Antoni Podolski,
szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego w latach 2009–2015 Paweł Wojtunik,
pracownik Katedry Prawa Karnego na Uniwersytecie Jagiellońskim Adam Behan,
prawnik w Fundacji „Panoptikon” Wojciech Klicki,

Kancelaria Senatu:

pracownik Biura Legislacyjnego Michał Pruszyński.

Ad 1.

Komisja wysłuchiwała kolejnych ekspertów w zakresie oceny kontroli nad służbami specjalnymi: szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego w latach 2009–2015 Pawła Wojtunika, podsekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w latach 1999–2001 i 2008–2009 Antoniego Podolskiego, doktora nauk prawnych w Katedrze Prawa Karnego na Uniwersytecie Jagiellońskim Adama Behana oraz prawnika w Fundacji „Panoptikon” Wojciecha Klickiego.

Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego w latach 2009–2015 Paweł Wojtunik był zdania, że nie ma potrzeby tworzenia nowej instytucji nadzoru nad służbami, ponieważ nie ma możliwości zapewnienia jej niezależności. W jego opinii konieczna jest natomiast reforma

funkcjonowania służb, której od wielu lat nie było. Obecnie funkcjonujący system opiera się na poczuciu bezkarności, a powinien opierać się na odpowiedzialności niezależnych szefów służb stosujących kontrolę operacyjną. Jednocześnie powinna być zaostrzona odpowiedzialność karna za działania bezprawne, takie jak ujawnianie informacji z kontroli operacyjnych oraz wykorzystywanie ich w celach politycznych.

Wojciech Klicki z Fundacji „Panoptikon” opowiedział się za wprowadzeniem obowiązku informacyjnego wobec osób poddanych kontroli operacyjnej, co byłoby możliwe do pogodzenia z interesem służb i wymogami bezpieczeństwa. Należałoby powołać nowy organ kontroli nad służbami specjalnymi, którego zadaniem byłoby m.in. rozpatrywanie skarg obywateli.

Z kolei wiceminister spraw wewnętrznych i administracji w latach 1999–2001 i 2008–2009 Antoni Podolski był przeciwny tworzeniu nowego organu kontrolnego. Zaproponował zwiększenie kontroli rządowej, sądowej i parlamentarnej nad służbami specjalnymi, w tym większą rolę Senatu w tym zakresie. Wyraził opinię, że należy odróżnić służby o charakterze policyjnym, w tym CBA, których zadaniem jest ochrona bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego, od służb ochrony państwa, które powinny mieć większe uprawnienia wywiadowcze i kontrwywiadowcze. Narzędzia inwigilacji takie jak Pegasus nie powinny być używane przez służby policyjne.

Dr Adam Behan z Uniwersytetu Jagiellońskiego stwierdził, że chociaż sądy mają wiele problemów logistyczno-organizacyjnych, to są kluczowe w sprawowaniu nadzoru nad służbami specjalnymi. Przed podjęciem decyzji w sprawie kontroli operacyjnej sędziowie powinni mieć jednak możliwość zapoznania się z aktami sprawy oraz dopytania. Dr Adam Behan wyraził przekonanie, że najpierw trzeba udroźnić i naprawić dotychczasowy system, a dopiero potem zastanowić się, czy należałoby powołać nowy organ.

Podsumowując dyskusję, przewodniczący komisji Marcin Bosacki stwierdził, że kolejne wysłuchania ekspertów utwierdzają komisję w przekonaniu, że nie ma idealnego modelu kontroli nad służbami specjalnymi oraz że najprawdopodobniej najlepszym rozwiązaniem byłoby wzmocnienie nadzoru sądowego i parlamentarnego nad służbami oraz odpolitycznienie prokuratury. Ponadto konieczne jest przywrócenie odpowiedzialności za przestępstwa funkcjonariuszy i ich zwierzchników. W najbliższym czasie komisja będzie pracować nad rekomendacjami w tym zakresie.